

Quan el govern és, alhora, oposició

L'elaboració d'una normativa d'ordenació territorial a Menorca ha obert una crisi al Consell Insular. El seu president, Cristòfol Triay, ha vist com membres del seu propi partit, el PP, trencaven el consens i provocaven un conflicte que recorda la destitució de Cristòfol Soler.

A banda de consideracions jurídiques i ètiques, la democràcia com a règim comparteix una veritat primitiva, bàsica, amb qualsevol altra forma d'organització política: tot anirà acceptablement bé, tot serà admissible a condició que mai no se subverteixin els papers. El govern ha de governar, esdevenir unitat compacta sense patir intrigues internes de signe contrari. I l'oposició, s'hi

jor oposició —diuen— que la pròpia, ni pitjor falca que la fusta del mateix arbre.

Ascensió sobtada. El Consell de Menorca ja es va veure innecessàriament afectat com a institució en el caos sobrevingut amb la petada del cas del túnel de Sóller. El comiat de Gabriel Canellas provocà també a l'illa una segona sessió d'investidura en el termini d'un

pota esquerra d'aparentar, amb fingida grandiloqüència, que "hores d'alta gravetat per als interessos generals de la Comunitat li exigien un sacrifici personal, tot renunciant al seu amor polític més pregon: l'illa de Menorca".

Vingué a substituir-lo el candidat vuitè de la llista, Cristòfol Triay Humbert, que vivia a Palma sabent-se confirmat *in pectore* com a conseller d'Indústria i Comerç en el Gabinet de continuïtat de Cristòfol Soler, un personatge que era entès com la "solució Canellas" d'un imminent postcanyellisme imposat per la cúpula estatal del PP aquell xafagós estiu de 1995.

Les poques ganes d'ocupar la presidència de Menorca foren, tanmateix, compensades ben prest per Triay, home de diàleg i conformadís. S'investí en el càrrec amb un discurs que anunciava un procés que permetés de disposar d'un pla territorial per a Menorca. Això no era pas cap novetat dialèctica. Molts de discursos anteriors s'havien amarats d'aquesta delicada matèria territorial, la clau dels interessos econòmics, financers i polítics arreu de l'arxipèlag, perquè la resta en són satèl·lits.

No s'escau parlar de cap corrent de sintonia explícita, ni tan sols tàcita, però el fet és que un home d'origen centrista com ara Triay arribava a la presidència de Menorca esmentant un compromís sobre qüestions territorials amb certa similitud a com ho havia encetat també el president Soler, d'arrel democristiana, per al conjunt de la comunitat autònoma.

Manuel Jaen Palacios. L'home que encarna el sector perdedor del congrés del Partit Popular de Menorca del passat mes de novembre ha aprofitat el trencament del consens per desgastar Cristòfol Triay, president del Consell Insular de Menorca.

ha d'oposar com a contrapoder del primer, situat fora. La situació esdevé irracional, però, si el govern és, alhora, oposició.

I això, tota aquesta formulació del despropòsit, ha traspassat el llinard de l'especulació teòrica per esdevenir crisi autèntica en el Consell Insular de Menorca. Alguns observadors hi volen veure qualque paregut amb l'episodi de destitució de Cristòfol Soler, l'anterior president del Govern balear, que caigué víctima de l'oposició interna del grup Popular. No hi ha pit-

Cristòfol Triay ha estat l'únic president del Consell Insular de Menorca que ha intentat tirar endavant un pla territorial.

mes. El cap de llista, Joan Huguet, primer president de la història insular amb majoria absoluta monocolor, deixava el Consell unes setmanes després de la seva presa de possessió gloriosa i irreprotxable. Sobre la taula havien de romandre abandonats devers 15.000 vots i la promesa dialèctica d'un compromís amb Menorca i el poble menorquí. Huguet marxava a ocupar la presidència del Parlament balear, en una ascensió política que trontollava sobre la pota dreta de l'astorament dels seus votants i la

Mentre Soler s'afanyava pel camí de centrar el PP de les illes; mentre etzibava a la sala de sessions del Parlament que el català era la llengua de Balears; i mentre acarona el que se'n denominaren hipòtesis d'ordenació territorial (allò que tant de fàstic inspirava a Canellas), a Menorca Triay meditava la manera amb què bonament hauria de donar compliment a l'anunci de marcar la seva presidència amb la consecució d'un pla insular d'ordenació.

El president Soler, per aquesta sendera d'abraçar l'evolució de les actituds polítiques d'un Partit Popular Balear refractària a qualsevol acomodació històrica, caminava molt més ràpid que Triay. Quan el menorquí donava a conèixer l'agost de 1996 el primer esborrany dels criteris d'un pla territorial, Soler feia tres mesos que havia estat destituït del càrrec per un cop de mà intern, conseqüència de l'oposició nascuda de qui era govern i estava confabulat amb els seus propis companys polítics.

Exemple obviat. De Menorca estant, Triay hauria de lamentar la despiadada carnisseria fratricida practicada a Palma entre la primavera de 1995 i l'estiu de 1996, i que tantes lesions medul·lars irreversibles ha provocat en una formació dominant a Balears d'ençà de 1983.

Però, no obstant això, ni Triay, ni el PP de Menorca (PPM), ni els seus consellers ni els seus amics ni assessors sembla que s'adonaren de l'exemple de Soler. Ningú no hi veié la necessitat d'aprendre la lliçó; ni tampoc d'imaginar que aquell episodi del Consolat de Mar s'hagués de traslladar, *mutatis mutandis*, al Camí del Castell de Maó, seu del Consell Insular.

Haver-se atrevit a posar damunt un paper no ja un pla amb categoria de llei, sinó simplement uns criteris orientatius per assolir el veritable pla territorial, li ha costat a Triay trobar-se embullat en una crisi política greu, la solució de la qual és complicada. Com en la peripècia de Soler, l'oposició ha vingut de dins, consumada pels seus consellers de govern.

I els fets, quins són? Haver trencat, en el darrer moment el consens que Triay havia obtingut amb totes les forces polítiques representades a totes les institucions municipals i insulars de Menorca. I encara més: quan tots sis consellers populars feia setmanes que, públicament, havien aixecat el braç donant un vot afirmatiu als criteris durant una sessió plenària del Consell.

Triay presentà l'agost de l'any passat un document de 140 criteris per formar un pla territorial. El mateix equip de govern insular redactaria els criteris. Després començaria el procés de negociar-los amb els vuit ajuntaments menorquins; passaria més tard a debat entre els grups polítics del Consell; es portarien a una votació final en plenari i, llavors, serien tramesos a l'executiu autonòmic, el qual els lliuraria al Parlament per aprovar-los. I, en conseqüència, actuarien com a pautes perquè la Cambra debatés el Pla Territorial de Menorca amb rang

Cristòfol Triay. El president del Consell Insular de Menorca va posar recentment el càrrec a disposició del partit, però no li van acceptar la dimissió.

La federació de PIME i organitzacions de propietaris agrícoles van ser els primers a trencar el consens.

de llei particular per a aquesta illa.

D'agost de 1996 a febrer de 1997 s'obriren sis mesos d'una acurada negociació. Fins a Nadal, Triay mantingué diverses reunions amb els alcaldes. Hi tingueren un clima de cooperació, talment com ho confirmen les fonts municipals consultades. Ningú no volgué "dinamitar" la mesa de debat atrinxerant-se en un model radical d'ordenació per cap extrem: ni massa desenvolupista ni massa proteccionista. Hom partia del desig de consens, sense oblidar que Menorca és

una illa pertanyent a la xarxa mundial de reserves de la biosfera, i que calia, doncs, orientar un model que s'adigués amb el concepte de desenvolupament sostenible.

Els alcaldes i el president del Consell aconseguiren una versió dels criteris acceptada per unanimitat. I amb aquest primer pas assolit, Triay passà a negociar el model durant el mes de gener amb els grups polítics de la corporació insular: Esquerra de Menorca (EM-IU), PSM i PSOE. Ell representava el grup Popular, naturalment. També en el si del Consell hom hi salvaguardà l'esperit de consens. S'hi feren alguns retocs a la versió que provenia del debat municipal, i, tots plegats manifestaren la voluntat general de donar per bons els criteris. Només calia la passa final, enviant-los a l'aprovació oficial del plenari del Consell. Això succeí el 5 de febrer. Dels 13 vots legalment possibles, el document de criteris fou beneït per 12 afirmacions i una única abstenció del conseller del grup unipersonal del PSM, Ramon Orfilla Pons.

Paral·lelament al debat institucional, el president Triay havia tramès

ARXIU / PRATS I CAMPS

Antoni Juaneda Cabrisas.
És vice-president del Consell Insular de Menorca i president del PP de l'illa.

còpia del document als òrgans del seu partit. Ell n'era el líder (deixaria emperò el càrrec en favor d'Antoni Juaneda Cabrisas, vice-president del Consell, en el congrés insular de novembre). Triay havia sol·licitat que la direcció del PPM els estudiàs i que treballàs, si pertocava, tota mena de suggeriments. Fins i tot alguna font recorda que també en reberen còpies les juntes locals. De suggerències, però, no n'arribà cap. L'estructura territorial del PPM emmudí.

Mentrestant, i atès el consens conreat i coronat amb una cerimònia institucional en forma de sessió plenària amb aixecament d'acta pública inclosa, el president en traspassava els criteris al Govern balear i d'aquí al Parlament. Tot semblava fantàstic. En podia sentir-se personalment i políticament ben satisfet de la passa de gegant. Sense enrenou ni baralles, Triay es presentava com el primer president en divuit anys que no solament havia afrontat de debò una proposta d'ordenació territorial, sinó que la conqueria amb el suport de totes les forces polítiques i institucionals.

L'inici de la revolta. Alguns sectors econòmics, com ara la federació de petites i mitjanes empreses (PIME) i organitzacions de propietaris agrícoles bocabadaven perplexos per l'estil no traumàtic amb què Triay anava consolidant els criteris. Potser temeren que arribava l'hora d'haver de perdre els

"seus" drets sobre el sòl rústic i l'ús de l'únic recurs que creuen que dona diners –la terra– i que tanmateix consideren "seva" com a titulars registrals. Heus ací, doncs, que es revoltaren, i se sentiren ofensivament exclosos, dels consens polític, però sense voler reconèixer en cap moment que en tota la història urbanística moderna de Menorca aquests sectors no han tengut l'acudit de sol·licitar dels ajuntaments cap eventual dret a intervenir quan els municipis enceten els treballs de revisió dels plans generals. Ho fan, en tot cas, quan l'equip de govern municipal té enllestit un primer document que aprova inicialment i que, és clar, exposa al públic per rebre esmenes i al·legacions, segons que mana la llei vigent.

En qualsevol cas, feren ploure sobre el despatx de Triay un caramull indignat d'esmenes i de misatges feréstecs d'eniuig. A tot ple-

Francesc Quetglas, diputat socialista: "En aquesta comunitat no és bo ser president i dir-se Cristòfol."

gat contestava que no pretenia d'excloure'ls, perquè hi podrien dir la seva en el procés parlamentari. El conseller insular d'Agricultura, Alejandro Pax, fou el primer a recular, una nit que assistia a un sopar de propietaris d'explotacions rurals. Allí pronuncià un discurs per solidaritzar-se amb les seves queixes, tot comproment-se a defensar immediatament llurs esmenes. Sembla que no el féu tremolar el record del seu propi braç alçat aquella tarda del 5 de febrer durant el ple que rubricava l'obra de consens del seu president.

La rebel·lió de Pax sens dubte encengué el pànic entre el grup Po-

pular, els membres del qual intuïren que la qüestió no era pas cap fútila. Alhora, però, encengué la llumeta de la intriga en la ment d'un altre conseller popular, Manuel Jaén Palacios, l'home que la premsa mallorquina ha identificat amb "*la mano que mece la cuna*" en aquesta història.

Jaén, un ultraliberal, professional de la política, és el lleó ferit d'aquesta legislatura en el Consell. És també el lleó que se sent arpat per la degradació que va infligir-li Joan Huguet quan el col·locà el quart de la llista electoral del 95, després d'haver exercit de braç endret des de 1983, i d'aguantar el Grup Popular en una llarga tasca d'oposició en el Consell entre 1983 i 1991, mentre Huguet estava a Palma de vice-president autonòmic. És, a més, el polític que fou vice-president responsable de matèries delicades, d'encomanes importants però escassament lluides. El mateix, en definitiva, que controlava tot l'aparell polític i electoral del PPM, i que de novembre ençà encarna el sector perdedor del congrés insular.

La seva actuació en aquest procés prova l'astúcia de qui ha mantingut engegada la inestabilitat del grup Popular en el Consell: ara demanant d'entrar a la Comissió de Govern, ara esgrimint una pretesa condició de representant a Menorca dels guanyadors del cop de mà contra Soler, ara marxant dels plenaries abans d'hora per provocar vots de qualitat del president, fins i tot absentant-se de les sessions amb qualsevol excusa. O simplement, opinant davant els periodistes que l'equip de govern està en mans de "*ninos*" inexperts.

Val a dir que Jaén també va votar a favor dels criteris el 5 de febrer, i que no pot esgrimir ignorància sobre el document ni sobre el procés negociador de Triay.

Però, alhora, aquella conjuntura era massa llaminera per deixar-la passar. Era l'ocasió de la dolça venjança, capaç de provocar, no ja inestabilitat més o manco innòcua, sinó la crisi freda i profunda que ara mateix pesa sobre el Consell.

El dilluns, dia 12 de maig, acabava el termini concedit als grups

parlamentaris per presentar esmenes al document de criteris, abans que un ple de la Cambra els prengués en consideració per iniciar-ne els tràmits parlamentaris. Fou el dilluns negre, en què els sis consellers de Triay decidiren d'acceptar les esmenes de les organitzacions de propietaris i d'empresaris, tot trencant unilateralment el consens idíl·lic. Acceptaren d'introduir-ne 45, totes desconegudes per a les institucions municipals i els grups de l'oposició en el Consell. Malgrat això, qualque conseller declarava a la premsa que les dites esmenes suposaven la incorporació d'un tercer element de consens, que es veia així ampliat. Molt retòric sí que ho semblava, però també fal·laç, perquè les parts implicades en el consens institucional ni havien estat consultades ni avisades.

A partir d'aquell moment, la solitud de Triay ha esdevingut decebedora. Tots l'havien traït, i ningú no tingué cap pes de consciència de deixar-lo en evidència institucional, a més de posar-hi ells també individualment pel vot afirmatiu braç en alt del 5 de febrer.

Immediatament, Triay demanà aquella tarda de comparèixer davant el comitè executiu. Allí posà el càrrec a disposició del partit. No li acceptaren de renunciar, i tots els presents li testimoniaren el seu vot de suport com a president. Un dels qui li donaren suport fou Antoni Juaneda, el president del partit i el seu vice-president en el Consell. Jaén, un cop més, tingué la coartada d'un viatge a Palma, convidat a un sopar oficial amb la ministra d'Educació, Esperanza Aguirre. No era desconexor, tanmateix, que en el Comitè estaria sol i en minoria, i ell sembla un polític que sap força bé com s'utilitza el do de l'oportunitat.

Així les coses, Jaén ha demostrat dues coses. Primera, que malgrat la posició de conseller residual que ocupa per designació de Joan Huguet en el si del Consell, no permetrà que se'l consideri un conseller d'amén; per tant, que sabrà moure inestabilitats institucionals. I segona, que té interès profund a recuperar el poder perdut en el si del PPM, on ara no controla cap

òrgan ni té cap càrrec amb pes real, atès que perdé el congrés de novembre.

En aquesta posició, ha forçat, amb major "eloqüència", una negociació de partit, per mirar de situar-hi alguns dels seus homes i re-

Cap conseller del PP va votar en contra de la regulació territorial a la qual s'oposa ara un sector del partit.

cuperar alguna funció directora efectiva dins de la formació política. I això per mirar de no restar col·locat durant la pugna electoral de 1999. Determinades opinions recollides per EL TEMPS en sectors del PPM assenyalen que l'ambició política i personal de Jaén Palacios no és tant recuperar poder en el Consell (està satisfet essent conseller, diputat autonòmic i senador de la Comunitat) com el fet de garantir-se el futur immediat.

Interrogants sense resposta. La gran pregunta, encara no ben formulada, d'aquesta trama és la següent: Per quina raó els conse-

llers Carlota Alberola, Simó Gornés, Avel·lí Casanovas i Antoni Juaneda també estaltonaren les esmenes i deixaren tirat el president? Pel que fa a Pax i Jaén, els fets narrats ho determinen. Però, i la resta? En relació als dos primers noms, ni hi ha cap raó coneguda de l'opinió pública. Del tercer, perquè es troba aliat, des de començaments de legislatura, amb Jaén, que el mou com la més fidel i directa fitxa de les jugades dins del Consell. A més, és un conseller a qui Triay va llevar-li la competència d'ordenació territorial. I pel que fa al quart, potser per allò que algunes fonts li adjudiquen com a president del PPM sense cap consolidació ni lideratge, agafat pel terrible temor de veure's esmicolat per les ofensives de Jaén.

Fossin les causes que fossin, la realitat crua és un Consell que ha perdut tota solidesa de govern, tota cohesió, a pesar de la majoria

Joan Huguet. L'any 1995, poques setmanes després de la presa de possessió, va deixar el càrrec de president del Consell Insular de Menorca per ocupar la presidència del Parlament balear.

Ramon Orfilla. El conseller del grup unipersonal del PSM va ser l'únic que no va votar a favor dels criteris d'ordenació territorial al plenari del Consell Insular de Menorca el passat 5 de febrer.

absoluta incontestable dels populars. Ara està trencada greument per l'oposició interna, i no pas l'externa. Les urnes de 1995 donaren al PPM una majoria que ha comès l'únic error que no es perdona mai: haver subvertit la lògica de les coses: ser govern i covar l'oposició des de dins, la que sempre resulta més esfereïdora i mortal. Paranoic.

També es podria donar per bona la ironia del diputat socialista Francesc Quetglas: "En aquesta comunitat no és bo ser president i dir-se Cristòfol"

Margalida Mas